

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

"เช็ค" เป็นตัวเงินที่นิยมใช้ชำระหนี้แทนเงินสดกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน การ
ใช้เช็คเพื่อชำระหนี้กันมากภายหลังเช็คถูกปฏิรูตรการจ่ายเงิน ผู้ส่งจ่ายและบรรดาผู้สัญญาตาม
เช็คนั้นต้องรับผิดชอบผู้ทรงในการชำระหนี้ตามจำนวนเงินที่ลงในเช็คนั้น ซึ่งถือว่าผู้ส่งจ่าย
จำนวนเงินที่ลงในเช็คเป็นมูลหนี้ทางแพ่งอย่างหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ
นอกจากนี้ผู้ออกเช็คอาจมีความผิดในทางอาญา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจาก
การใช้เช็ค พ.ศ. 2497 อีกด้วย

กรณีที่ผู้ออกเช็คมีความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจาก
การใช้เช็คฯ นั้น ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายหลายประการ เป็นต้นว่า เช็คนั้นต้อง
มีสภาพเป็น "เช็ค" มีรายการที่สำคัญครบถ้วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีมูลหนี้ที่
ชอบด้วยกฎหมายต้องชำระ และออกเช็คเพื่อชำระหนี้นั้น เมื่อการออกเช็คดังกล่าวนี้เข้า
ลักษณะอันเป็นองค์ประกอบแห่งความผิดตามกฎหมายบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจาก
การใช้เช็คฯ มาตรา 3 อนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่ง เช่นออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการ
จ่ายเงินตามเช็ค ออกเช็คโดยในขณะที่ออกไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้จ่ายเงินได้ในขณะที่ออก
เช็คนั้น ฯลฯ หรือห้ามการจ่ายเงินตามเช็คนั้นโดยทุจริต ครั้นต่อมาเมื่อเช็คถึงกำหนดปรากฏ
ว่าเช็คนั้นถูกรงการปฏิรูตรการจ่ายเงิน ความผิดสำเร็จตามพระราชบัญญัตินี้ก็จะเกิดขึ้น

ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นี้ เป็นความผิด
อันยอมความกันได้ การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดเพื่อให้ต้องรับโทษตามกฎหมายย่อมอยู่
ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือราษฎรผู้เสียหายอาจฟ้องคดี
ด้วยตนเอง หรือร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อไป
ทั้งนี้ภายในกำหนดอายุความ นอกจากนี้กระบวนการสอบสวนสืบสวนและกระบวนการพิจารณาคดี
ในชั้นศาลก็อยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นกัน เว้นแต่ในบาง

เรื่องซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็เป็นไปตามนั้น เช่นเรื่องอำนาจการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด หลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวผู้กระทำความผิด เป็นต้น

ในปัจจุบันย่อมไม่อาจปฏิเสธได้ว่ามีการใช้เช็คเพื่อการชำระหนี้กันเป็นที่แพร่หลายอย่างมากในหมู่ประชาชนโดยทั่วไป องค์การธุรกิจของเอกชนและหน่วยงานของรัฐ เพราะการชำระหนี้ด้วยเช็คสามารถทำได้โดยสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย ด้วยเหตุนี้หากการใช้เช็คสามารถบรรลุจุดประสงค์ของการชำระหนี้โดยเชิคนั้นสามารถรับเงินตามเชิคนั้นได้โดยราบรื่น สม่่าเสมอ ไม่มีอุปสรรคขัดข้อง ถึงขั้นที่ถือกันได้ว่าการชำระหนี้ด้วยเช็คเป็นการกระทำที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย เป็นเรื่องปกติสามัญในชีวิตประจำวันแล้ว การใช้เช็คเพื่อชำระหนี้ก็จะเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น ซึ่งเกิดผลดีต่อประชาชนโดยทั่วไป และทั้งหน่วยงานของทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลและย่อมเกิดผลกระทบในทางที่ติดต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศอย่างมหาศาลอีกด้วย ในทางกลับกันหากการใช้เช็คไม่บรรลุถึงจุดประสงค์ของการชำระหนี้โดยแท้จริง กล่าวคือรับเงินตามเชิคนั้นไม่ได้ หรือมีอุปสรรคนานาประการทำให้ขัดข้อง ติดขัดล่าช้า ก็จะทำให้การใช้เช็คเป็นอุปสรรคการชำระหนี้เสื่อมความนิยมลง ผู้รับชำระหนี้ด้วยเช็คก็จะเป็นเกิดความหวาดระแวงในการรับชำระหนี้ด้วยเชิคนั้น หรืออาจละยอมรับเช็คเป็นการชำระหนี้เฉพาะจากบุคคลที่ตนเชื่อถือเท่านั้น ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็ย่อมจะเกิดผลเสียอย่างมากทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล และย่อมมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศอีกด้วย

กลไกประการหนึ่งที่จะทำให้การใช้เช็คได้ผลลุ่มตามมุ่งหมาย ก็คือการกำหนดโทษทางอาญาขึ้นเอาโทษแก่ผู้ออกเช็คชำระหนี้ และภายหลังเชิคนั้นถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ความจำเป็นที่จะต้องกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดอันเนื่องจากการใช้เช็คนี้ จะเห็นได้โดยเด่นชัดจากคำปรารภ เหตุผลของการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดโทษทางอาญาในความผิดที่เกิดจากการใช้เช็คดังต่อไปนี้ เช่น

ก. เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 70 ตอนที่ 64 ลงวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2497 มีข้อความว่า "ในปีฉบับนี้ธุรกิจการค้าของประเทศไทยได้เจริญขึ้นเป็นอันมาก สัมภพจะมีวิธีการสนับสนุนให้มีการใช้เช็คโดยแพร่หลาย เพื่อให้สะดวกแก่การประกอบธุรกิจการค้า ในการนี้เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีกฎหมายเอาโทษผู้ที่คิดทุจริตใช้เช็คโดยไม่มีเงินที่พึงจะชำระตามจำนวนที่สั่งจ่าย"

ข. เหตุผลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 196 ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2515 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 มาตรา 5 มีข้อความตอนหนึ่งว่า "... กฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซึ่งได้รับเช็คไว้ในครอบครองว่าจะได้รับเงินตามจำนวนเงินที่ระบุไว้ในเช็ค..."

ค. วัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ค.ศ. 1961 มาตรา 1 ความว่า "วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ก็เพื่อควบคุมและลงโทษการออกเช็คที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ ซึ่งโดยวิธีการควบคุมและลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้จะสามารถรับประกันได้ว่าประชาชนจะได้รับความปลอดภัยในทางเศรษฐกิจ และสามารถให้เช็คเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเงินตราอย่างได้ผลดี"

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าหลังจากที่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยเรื่องเช็ค ในความแพ่ง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) เมื่อ พ.ศ. 2472 แล้วปรากฏว่าผู้ใช้เช็คในการชำระหนี้ส่วนใหญ่นั้นมิได้มีความลุ่มหลงที่จะใช้เช็คเป็นเครื่องมือในการชำระหนี้แต่อย่างใด แต่กลับใช้เช็คเป็นเครื่องมือเพื่อหาทางผิดผ่อนยืดยาระยะเวลาชำระหนี้ออกไปและในบางกรณีผู้ออกเช็คก็ปฏิเสธ ไม่ยอมรับผิดใช้เงินตามเช็คเมื่อเช็คฉบับที่ตนออกไปนั้นถูกรงการปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะเห็นว่าสภาพบังคับทางแพ่งนั้นไม่รุนแรงแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายในส่วนอาญาออกบังคับใช้กับผู้

ออกเช็คที่มีเจตนาดังกล่าวนี้ ดังจะเห็นได้จากเจตนาประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นและวัตถุประสงค์ที่จะต้องกำหนดโทษทางอาญาในความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คได้ดังนี้คือ

1. ทำให้ผู้ออกเช็คเกิดความระมัดระวังในการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ อันจะส่งผลทำให้การใช้เช็คเพื่อชำระหนี้ดำเนินการไปโดยความเรียบร้อย สะดวกรวดเร็วและได้รับชำระเงินตามเช็คนั้นลุ่มตามความมุ่งหมาย
2. เพื่อเป็นหลักประกันให้เจ้าหนี้มีความเชื่อถือและมีความหวังว่าจะได้รับชำระหนี้ตามเช็คที่ลูกหนี้ส่งจ่ายได้แน่นอนยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุทั้งสองประการดังกล่าวนี้ย่อมเป็นเครื่องสนับสนุนให้มีการใช้เช็คกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น อันจะส่งผลกระทบให้วงการธุรกิจการค้า และการอุตสาหกรรมของประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้หากพิจารณาในแง่ของระบบการเงินแล้ว เห็นได้ว่าถ้ามีผู้ใช้เช็คชำระหนี้แทนเงินสดกันโดยแพร่หลายแล้วจะทำให้เชิคนั้นมีสภาพคล่องตัวเหมือนกับการใช้ธนบัตรชำระหนี้ หากมีการใช้เช็คกันมากเท่าใดระบบการหมุนเวียนในทางเศรษฐกิจย่อมมีผลดีมากขึ้น ปัญหาเรื่องเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นก็จะลดลงไปด้วย เพราะประชาชนมานิยมใช้เช็คในการชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น

การกำหนดโทษทางอาญาในความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คดังกล่าวนี้ ย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีของการกำหนดโทษทางอาญาก็คือ ทำให้มีการควบคุม ป้องกัน และปราบปรามการออกเช็คที่เป็นความผิดต่อกฎหมายอย่างได้ผล ทำให้ผู้ออกเช็คต้องคอยตรวจตราบัญชีเงินของตนอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ และมีความระมัดระวังในการออกเช็คมากยิ่งขึ้น มีผลให้การชำระหนี้ด้วยเช็คได้ผลลุ่มตามความมุ่งหมายก่อให้เกิดผลดีหลายประการดังกล่าวแล้วข้างต้น ส่วนผลเสียนั้น ก็เห็นได้ว่าการกำหนดโทษทางอาญานั้นทำให้เห็นว่าผู้ออกเช็คซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงลูกหนี้ในทางแพ่งเท่านั้นและไม่ใช่อาชญากรโดยสันดาน ต้องถูกรังการในการดำเนินกระบวนการภาคต่ออาญาอันเกี่ยวกับสิทธิในเสรีภาพ ร่างกาย เช่น การ

ควบคุมตัว ชัง ฯลฯ นำมาใช้บังคับแก่เขา ซึ่งในทางปฏิบัติก็จะพบอยู่เสมอว่าเจ้าหน้าที่ผู้ทรง
 เชี่ยวชาญได้อาศัยประโยชน์จากการกำหนดโทษในทางอาญาดังกล่าวบังคับผู้ออกเช็ค
 ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ออกเช็คชำระหนี้แก่ตนทำให้ผู้ออกเช็คได้รับความเดือดร้อน
 เป็นอันมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งขัดขวางการเจริญเติบโต
 แพร่หลายของการชำระหนี้ด้วยเช็ค ทำให้เช็คเสื่อมความนิยมลง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ เห็นว่าการกำหนดโทษทางอาญาในความผิดอันเกิด
 จากการใช้เช็คนั้นยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีอยู่ ผู้เขียนเห็นว่าไม่สมควรที่จะต้อง
 ยกเลิกไป สำหรับข้อที่เป็นห่วงว่าผู้ทรงเช็คจะใช้กฎหมายในส่วนอาญานี้บังคับลูกหนี้ผู้ออก
 เช็คจนเกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นนั้น ผู้เขียนเห็นว่าถ้าได้พิจารณาความในพระราชบัญญัติว่าด้วย
 ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค โดยละเอียดแล้วจะเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้มิได้มุ่ง
 ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเหมือนเขา เป็นอาชญากรแต่อย่างใด แต่ตรงกันข้ามพระราชบัญญัติ
 ดังกล่าวนี้กลับหาทางผ่อนคลายให้การกระทำที่ครบองค์ประกอบเป็นความผิดนั้น เป็นอัน
 ยกเลิกไปโดยง่ายหรือทำให้ผู้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานนี้ถูกกระทุ้งจาก
 วิธีการบังคับในทางกฎหมายแตกต่างไปจากผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานอื่น ดังจะ
 เห็นได้จากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497
 ดังต่อไปนี้คือ

1. บทบัญญัติกำหนดให้ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้เป็นความผิดอันยอมความ
 ได้ (มาตรา 2) อันมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจมีอำนาจยึดมือเข้ามายุ่งเกี่ยวกับ
 คดีได้หากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีด้วยการร้องทุกข์
2. บทบัญญัติที่กำหนดวิธีการให้คดีเลิกกันได้ เมื่อผู้ออกเช็คได้นำเงินไปชำระ
 ต่อผู้ทรงเช็ค หรือธนาคารภายในกำหนดเวลาสิบห้า วันนับแต่วันที่ผู้ทรงเช็คได้บอกกล่าวให้
 ผู้ออกเช็คได้รับทราบว่าจะธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน (มาตรา 5 วรรคท้าย)
3. บทบัญญัติกำหนดเงื่อนไขในการควบคุมตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด และการ
 ปลดปล่อยชั่วคราวไว้เป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากความผิดอาญาฐานอื่นดังนี้คือ "... การควบคุม

ตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ถ้าจำนวนเงินที่ระบุในเช็คแต่ละฉบับหรือหลายฉบับรวมกันไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ควบคุมไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามค่าให้การและที่ละรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

(2) ถ้าจำนวนเงินที่ระบุในเช็คแต่ละฉบับหรือหลายฉบับรวมกันเกินกว่าห้าหมื่นบาท การควบคุมตัวผู้ต้องหาให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้ต้องหายื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสั่งปล่อยชั่วคราว โดยมีประกันหรือหลักประกันไม่เกินจำนวนเงินตามเช็ค..." (มาตรา 5 (1), (2))

ซึ่งการบัญญัติกฎหมายให้มีการผ่อนคลายเป็นดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้มุ่งจะส่งเสริมให้มีการใช้เช็คด้วยความสุจริตหาได้มีความมุ่งหมายที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ประการเดียวไม่

อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศแม้จะเป็นประเทศที่เจริญและพัฒนาในทุกด้าน มีระบบเศรษฐกิจการเงินมั่นคงเป็นที่เชื่อถือได้ ก็ยังคงมีกฎหมายกำหนดความผิดในทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดอันเกี่ยวกับการใช้เช็คนี้ แต่ในประเทศเหล่านั้นมีการพัฒนาการบทกฎหมายและแนวทางตีความใช้กฎหมายให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลดีและใช้กฎหมายนี้คุ้มครองผลประโยชน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างได้ส่วนสัดเหมาะสมแก่กัน กล่าวคือในขณะที่กฎหมายนี้ช่วยเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ ก็สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดได้ตามสมควรด้วย ประเทศที่กำหนดความผิดทางอาญาอันเกี่ยวกับการใช้เช็คก็อย่างเช่น ประเทศฝรั่งเศส แคนาดา ประเทศเบลเยียม ประเทศสหรัฐอเมริกาในบางมลรัฐ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยกฎหมายที่กำหนดความผิดทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค คือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 โดยได้แนวความคิดจากกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกี่ยวกับเช็คของประเทศฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1935 มาตรา 66 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมาย ฉบับลงวันที่ 24 พฤษภาคม ค.ศ. 1938 และกฎหมายลงวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1951 กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสดังกล่าวได้มีการพัฒนาเพิ่มเติมแก้ไขให้สามารถใช้อย่างได้ผล แต่

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ ของประเทศไทย นับแต่บังคับใช้กฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. 2497 ฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพียงครั้งเดียวเท่านั้นคือ แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 196 ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2515 เป็นการแก้ไขเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหว่ากระทำความผิด คือเกี่ยวกับอำนาจการควบคุมตัวผู้ต้องหว่ากระทำความผิดและการปล่อยชั่วคราว

ในปัจจุบัณนี้ปรากฏว่า ในประเทศไทยมีคดีความผิดเกี่ยวกับเช็ค เกิดขึ้นและนำขึ้นฟ้องร้องต่อศาลเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในอัตราที่น่าตกใจ แสดงให้เห็นได้ว่าการใช้เช็คในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จล้มตามจุดมุ่งหมาย แม้อาจกล่าวได้ว่า เหตุที่ทำให้เช็คมีการปฏิเสธการจ่ายเงินเป็นจำนวนมากในปัจจุบัณนี้มิใช่เนื่องมาจากกลไกของกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ การค้าผิดเคือง หรือความไม่รู้จักความไม่เข้าใจ ความไม่สุจริตของผู้ใช้เช็ค ฯลฯ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ก็คงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเหตุที่ทำให้การใช้เช็คเพื่อชำระหนี้ไม่ได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์เป็นที่น่าพอใจประการหนึ่งก็เนื่องมาจากกลไกของกฎหมายอันเกี่ยวกับการใช้เช็ค ซึ่งกล่าวโดยเฉพาะในที่นี้ก็คือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 นั้นเองที่ยังมิได้มีการวิวัฒนาการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากการใช้เช็คได้อย่างได้ผล ไม่มีข้อสงสัยได้เลยว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 นี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมิอยู่เพื่อใช้เป็นเครื่องมือป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการใช้เช็คนี้ ซึ่งจะมีผลช่วยก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการใช้เช็ค และเป็นหลักประกันต่อเจ้าหนี้ในอันที่จะได้รับชำระหนี้ตามเช็คได้แน่นอนยิ่งขึ้น แต่บัดนี้คงถึงเวลาที่สมควรแล้วที่จะได้มีการปรับปรุง เพิ่มเติม แก้ไข บทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้ กำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการต่าง ๆ ให้ทันสมัยและได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยควบคู่ไปกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการวินิจฉัยคดีของศาล และหลักการปฏิบัติขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เช็คด้วย โดยสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขได้ดังนี้คือ

1. การตรวจสอบบัญชีกระแสรายวันในธนาคาร ธนาคารเป็นองค์กรแรกที่ทำให้เกิดการไ้เช็คขึ้น เพราะเมื่อบุคคลต้องการนำเช็คไปใช้เพื่อการชำระหนี้ของตนก็จะมาขอเปิดบัญชีกระแสรายวันกับธนาคาร ในปัจจุบันกล่าวได้ว่าธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มุ่งถึงความสำเร็จในทางการค้าของตนเอง เป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการไ้เช็คที่จะเกิดขึ้นตามมา ฉะนั้นในการเปิดบัญชีกระแสรายวัน ธนาคารไม่คำนึงถึงเลยว่าลูกค้าผู้นั้นมีมาตรฐานทางการเงินเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ ลูกค้าเพียงแต่นำเงินสดมา เปิดบัญชีเพียง 5,000 บาท หรือ 10,000 บาท ลูกค้านั้นก็สามารเปิดบัญชีกระแสรายวันในธนาคาร และสามารถถอนเช็คจ่ายชำระหนี้ของตนได้ ซึ่งในกรณีนี้ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินตามเช็คได้มาก ด้วยเหตุนี้ควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอน โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีขั้นตอนในการตรวจสอบลูกค้าที่จะมา เปิดบัญชีกระแสรายวันให้ได้มีมาตรฐานทางการเงินตามสมควร เช่นต้องแสดงหลักฐานบัญชีเงินฝากประจำตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ฝากตามที่กำหนด หรือมีหลักทรัพย์เป็นประกันตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ เป็นต้น และการเปิดบัญชีทุกครั้งธนาคารควรมีระเบียบกำหนดให้ต้องใช้นามจริง พร้อมทั้งแนบสำเนาหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านมาพร้อมด้วย เพื่อธนาคารจะได้ตรวจสอบลูกค้าได้โดยสะดวกในกรณีที่ลูกค้าเคยมีปัญหาเกี่ยวกับการไ้เช็คมาก่อน และยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ทรงเช็ค สามารถติดตามทวงถาม ดำเนินคดีผู้ออกเช็คได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น เมื่อเช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน

นอกจากนี้ควรมีข้อกำหนดห้ามมิให้ธนาคาร เปิดบัญชีกระแสรายวันให้กับบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาลงโทษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการไ้เช็คมาก่อน ซึ่งอาจเป็นการห้ามโดยตลอดไปหรืออย่างน้อยชั่วระยะเวลาหนึ่ง การที่จะตรวจสอบได้ว่าบุคคลใด เคยต้องคำพิพากษาให้ต้องรับโทษในความผิดดังกล่าวมาก่อนหรือไม่ อาจกระทำได้โดยตั้งหน่วยประสานงานของธนาคารพาณิชย์กับศาล ทำบัญชีรายชื่อของบุคคลเหล่านี้ไว้ หรือมีการเก็บลายพิมพ์นิ้วมือของบุคคลเหล่านี้ไว้เป็นหลักฐานก็สามารถจะตรวจสอบได้ ทำให้ธนาคารได้ลูกค้าที่ดี

อย่างไรก็ตาม การกำหนดข้อห้ามมิให้ธนาคาร เปิดบัญชีกระแสรายวันแก่บุคคลที่
 เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คมาก่อน
 ดังกล่าวนี้อาจจะไม่เป็นข้อกำหนดเพื่อกลั่นกระงมมาตรฐานของลูกค้าที่ได้ผิด เพราะความผิด
 ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ฉะนั้นในหลายกรณีจำเลยและโจทก์ผู้เสียหาย
 อาจตกลงยอมความกันและถอนฟ้องไปโดยยังมีคำพิพากษาลงโทษ ด้วยเหตุนี้การห้ามเปิด
 บัญชีควรห้ามในกรณีที่ถูกจำคุกผู้รับ เคยมีปัญหาเกี่ยวกับบัญชีเงินของตนในธนาคาร และถูกปิดบัญชี
 กระแสรายวันนั้นด้วย ซึ่งในกรณีนี้ธนาคารจะต้องมีระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการปิด
 บัญชีลูกค้าของตน เช่นกำหนดจำนวนครั้งที่เช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ฯลฯ เป็นต้น และเพื่อ
 ให้การห้ามเปิดบัญชีแก่ลูกค้านั้นได้สมควรแจ้งรายชื่อไปยังหน่วยประสานงานของธนาคาร
 ทดสอบและทำบัญชีรายชื่อไว้ซึ่งให้ทุกธนาคารสามารถตรวจสอบได้

อนึ่ง เป็นที่น่าเชื่อว่า ในปัจจุบันนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจใน
 การใช้เช็คชำระหนี้ตามล้มควม จึงควรเป็นหน้าที่ของธนาคารจะได้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยว
 กับการใช้เช็คให้แก่ลูกค้าของตนทราบโดยกระจ่างเสียก่อน และหากเป็นไปได้ควรพิมพ์คำ
 เตือนระบุกำหนดโทษสำหรับความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้ไว้ ณ ปกด้านในของสมุดเช็คที่
 ธนาคารจ่ายให้ลูกค้าของตนด้วย ซึ่งคงจะเป็นข้อเตือนใจสำหรับผู้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ได้บ้าง

การกลั่นกรองและการดำเนินการดังกล่าวแล้วนี้ของธนาคาร หากจะมีขึ้นแล้วคง
 จะมีส่วนช่วยให้ธนาคารได้ลูกค้าที่ดี มีมาตรฐานทางการเงินเป็นผู้นำเชื่อถือได้ตามล้มควม ซึ่ง
 จะมีผลให้ได้มีการใช้เช็คเป็นเอกสารเครดิตเพื่อใช้ชำระหนี้แทนเงินได้ผลล้มตามจุดมุ่งหมาย
 ของกฎหมายยิ่งขึ้น ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เช็คคงจะลดลงได้บ้าง

2. แนวทางพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอัน
 เกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497

2.1 เพิ่มเติมบทบัญญัติอื่นเกี่ยวกับวิธีการ เพื่อความปลอดภัยและโทษอุปกรณ์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เฮลิคอปเตอร์ มาตรา 3 กำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติไว้ โดยมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงินที่ระบุในเข็มนาฬิกา แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติอื่นว่าด้วยวิธีการ เพื่อความปลอดภัยและโทษอุปกรณ์ไว้ เป็นพิเศษเป็นอย่างอื่นอีก เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มิได้จะก่อให้เกิดความเสียหายอันโดยตรงแต่เฉพาะกับผู้ทรง เข็มนาฬิกาได้ขำระหนีตามเข็มนาฬิกาเท่านั้น แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยทั่วไปและระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศเป็นส่วนรวมอีกด้วย ฉะนั้นโทษทัณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงินที่ระบุในเข็มนาฬิกา โดยเฉพาะโทษจำคุกเป็นโทษระยะสั้นและเป็นโทษที่ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ ค่าลดลงโทษจำคุกจำเลยระยะสั้นเพียงใดก็ได้ ฉะนั้นการกำหนดโทษเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงยังไม่น่าละเชิงงพที่จะเป็น เครื่องมือสำหรับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ จึงน่าจะมิบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการหรือโทษอย่างอื่นที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ขึ้น ซึ่งจะออกกฎหมายนี้คือการกำหนดวิธีการ เพื่อความปลอดภัยและโทษอุปกรณ์สำหรับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เฮลิคอปเตอร์

2.1.1 วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39-50 ได้บัญญัติวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้แล้ว ซึ่งเป็นบทบัญญัติอยู่ในภาค 1 ของประมวลกฎหมายอาญา สามารถนำมาใช้กับกฎหมายอื่น ๆ ได้ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวนี้ก็เป็นวิธีการที่กำหนดขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เท่านั้น ทั้งขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ก็ไม่เหมาะสมกับการที่จะนำไปใช้กับความผิดอย่างอื่นที่มีลักษณะแห่งความผิดเป็นประการเฉพาะของตน เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น ฉะนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงควรมิบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการ ว่าด้วยความ

ปลอดภัยไว้โดย เฉพาะดังนี้คือ

ก) ห้ามมิให้ผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในฐานความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ออกเช็คชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี เว้นแต่เป็นการออกเช็คถอนเงินจากธนาคารเอง หรือเป็นเช็คที่ธนาคารรับรองแล้ว

ข) ให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในฐานความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบอาชีพบางอาชีพอันเกี่ยวกับธุรกิจการเงิน การธนาคาร การประกันภัย เงินทุนหลักทรัพย์ การอุตสาหกรรม หรือการค้าอย่างอื่นตามที่ศาลจะพิจารณาเห็นสมควร และรวมทั้งห้ามมิให้ผู้ถูกลงโทษเป็นผู้ดำเนินการหรือสัดการ หรือเป็นตัวแทน หรือสาขาของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน หรือบริษัทจำกัด ทั้งหมดนี้ภายในกำหนดเวลาและเงื่อนไขตามศาลที่พิจารณาเห็นสมควร

ค) ให้ประกาศโทษคำพิพากษาของศาลที่ให้ลงโทษจำเลยและข้อกำหนดในวิธีการ เพื่อความปลอดภัยที่ศาลกำหนดไว้ นั้น ในหนังสือพิมพ์รายวันภายในกำหนดเวลาที่ศาลกำหนด โดยจำเลยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย และนอกจากนี้ให้เจ้าพนักงานประกาศเห็นว่าผิดประกาศ ณ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ด้วย

ข้อสังเกต อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ฉะนั้นในหลายกรณีจำเลย เมื่อถูกฟ้องก็จะทดลองต่อสู้คดีก่อน แต่ครั้งเห็นว่ารูปคดีนั้นตนจะต้องรับโทษตามกฎหมายอย่างแน่นอนแล้วจึงติดต่อตกลงยอมความกับโจทก์ชำระเงินและถอนฟ้องคดีไป ฉะนั้นแม้จะกำหนดโทษหรือวิธีการ เพื่อความปลอดภัยไว้ อย่างไรก็ตาม วิธีการดังกล่าวก็อาจจะมิได้มีผลได้ใช้บังคับอย่างแท้จริง ฉะนั้นหากเป็นไปได้จึงควรมีการกำหนดวิธีการยอมความและถอนฟ้องคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นด้วย

2.1.2 โทษอุปกรณั ์อัตรา โทษที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้

มาตรา 3 ตอนท้ายนั้น มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับดังกล่าวแล้ว ในการกำหนดโทษศาลจะสั่ง

ลงโทษจำคุกโดยไม่ลงโทษปรับก็ได้ หรือลงโทษปรับโดยไม่ลงโทษจำคุกก็ได้ หรือจะลงทั้งโทษจำคุกและโทษปรับก็ได้ สำหรับโทษปรับนั้นในทางปฏิบัติ เป็นโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล เพราะกฎหมายไม่เปิดช่องให้ลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้ ฉะนั้นเพื่อให้ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นี้ เป็น เครื่องมือป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างได้ผล การกำหนดโทษของศาลควรกำหนดให้ได้ส่วนเดียวกับความผิดที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในกรณีให้ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา นั้นควรมีบทบัญญัติที่แน่นอนลงไปเลยว่า นอกจากผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกอันเป็นโทษหลักแล้ว ต้องลงโทษปรับแก่จำเลยเป็นโทษอุปกรณด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความสำนึกว่า ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะต้องระวางโทษจำคุกแล้วยังมีโทษปรับอันเป็นโทษทางอาญาที่บังคับกับเอา กับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอีกด้วย ซึ่งการกำหนดโทษในลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นการปราบปรามการกระทำความผิดได้ดี

2.2 เพิ่มเติมบทบัญญัติกำหนดความผิดฐานรับเช็คไม่มีเงิน และความผิดฐานโอนเช็คโดยไม่สุจริต โดยปกติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดก็คือผู้เป็นตัวการร่วมกัน ผู้ใช้ และผู้สนับสนุนในการกระทำความผิด แต่สำหรับกรกระทำความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นี้เป็นความผิดอันเนื่องมาจากการจ่ายเช็คเป็นการชำระหนี้ ซึ่งตามสภาพแห่งการจ่ายเช็คย่อมมีการโอนสิทธิ์หลังต่อ ๆ กันไปได้ ฉะนั้นการที่จะทำให้เช็คเข้ามาสู่กระแสหมุนเวียนแห่งการชำระหนี้ได้นั้นจึงมิใช่เนื่องมาจากฝ่ายผู้ออกเช็คแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังมีบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีส่วนผลักดันให้มีการออกเช็คและนำเข้าสู่กระแสหมุนเวียนแห่งการชำระหนี้อีกด้วย คือคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้รับเงินตามเช็คนั้น และผู้ทรงซึ่งโอนเช็คต่อ ๆ มา ฉะนั้นหากจะให้มีการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างได้ผลแล้ว ก็ควรต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวต่อไปนี้ด้วยคือ

2.2.1 ความผิดฐานรับเช็คไม่มีเงิน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ ของประเทศไทยนั้น แม้ผู้รับเงินตามเช็คจะได้รับเช็คเป็นการ

ชำระหนี้จากผู้ออกเช็คโดยรู้อยู่แล้วว่าในขณะที่ผู้ออกเช็คลงชื่อส่งจ่ายเงินตามเช็คนั้น หรือตามวันที่ระบุในเช็คที่ออกนั้น ผู้ออกเช็คไม่มีเงินในบัญชี เลขหรือมีเงินไม่พอจ่ายตามเช็คที่ออก หรือบัญชีปิดแล้ว หรือผู้ออกเช็คไม่มีบัญชีเงินฝากในธนาคาร เลขก็ตาม เจ้าหนี้ผู้รับเช็คชำระหนี้ในกรณีดังกล่าวก็ยังสามารถฟ้องว่า เป็นตัวการร่วมกันกับผู้ออกเช็คนั้นไม่ ซึ่งบ่อมีไม่มีความผิดใด ๆ กรณีจะเกิดผลเสียแก่เจ้าหนี้ผู้รับเงินตามเช็คในกรณีดังกล่าวนี้ได้อย่างมากก็คือ กรณีที่ศาลเห็นว่า เจ้าหนี้ขณะที่เป็นการล้มหรือมีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิดคือออกเช็คไม่มีเงินนั้น ซึ่งมีผลให้ผู้รับเงินตามเช็คนั้นมิใช่ผู้เสียหายโดยฉันทินัย ไม่มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งกรณีอย่างใดสิ่งจะถือว่า เจ้าหนี้ขณะที่การเข้ามีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น คำว่าผู้กระทำความผิดค่อนข้างแคบมาก เช่น โจทก์รับเช็คชำระหนี้โดยรู้จำจ่ายเลขไม่มีเงินในบัญชี ก็ยังฟ้องไม่ได้ว่า โจทก์ได้รู้เห็นเป็นใจกระทำความผิดกับเจ้าเลข (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1044/2508, 1540/2512) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เจ้าหนี้ในทางแพ่ง เช่น เจ้าหนี้กู้ยืม เจ้าหนี้ตามสัญญาซื้อขาย ฯลฯ บางคนชอบโอกาสจากกรณีที่มียกบัญชีที่กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวแล้ว บังคับ ชักจูง ผลักดัน ให้ลูกหนี้ของตนออกเช็คชำระหนี้ไว้แก่ตนทั้งที่เจ้าหนี้ผู้นั้นรู้ที่อยู่แล้วว่าขณะออกเช็คลูกหนี้ไม่มีเงินในบัญชี หรือเงินในบัญชีมีไม่พอจ่าย หรือบัญชีปิดแล้วก็ตาม ฯลฯ ทั้งนี้โดยคาดหวังว่าแม้ภายหลังเช็คนั้นจะถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ตนก็อาจดำเนินคดีอาญากับผู้ออกเช็คนั้น เพื่อบังคับให้ผู้ออกเช็คหาเงินมาชำระแก่ตน ซึ่งในการดำเนินคดีอาญานั้นย่อมเป็นการประหยัด รวดเร็ว และได้ผลในทางบังคับลูกหนี้ได้ดีกว่า การฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในมูลหนี้เดิมซึ่ง เป็นคดีแพ่ง สำเหตุดังกล่าวนี้เป็นสำเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คขึ้นเป็นอันมาก

ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันแก้ไขปัญหาในลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงควรมีบทบัญญัติกำหนดความผิดอีกชนิดหนึ่งอันมาลงโทษเจ้าหนี้ผู้รับชำระหนี้ด้วยเช็คโดยรู้อยู่แล้วว่าในขณะที่ออกเช็คนั้นผู้ออกเช็คไม่มีเงินในบัญชีพอจ่าย หรือบัญชีปิดแล้ว ฯลฯ ควบคู่กันไปกับการลงโทษผู้ออกเช็คนั้นด้วย ทั้งนี้โดยกำหนดโทษเช่นเดียวกับผู้ออกเช็คชำระหนี้ นั้น ความผิดในลักษณะเช่นนี้อาจเรียกว่าความผิด "ฐานรับเช็คไม่มีเงิน"

2.2.2 ความผิดฐานโอนเช็คโดยไม่สุจริต ตามประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 917, 918 การโอนเช็คอาจกระทำโดยการสลักหลังสำหรับเช็คที่ส่งจ่ายระบุผู้รับเงินหรือตามคำสั่ง หรือโอนโดยการส่งมอบให้แก่กันสำหรับเช็คส่งจ่ายแก่ผู้ถือในกรณีที่มีการโอนเช็คโดยวิธีใดวิธีหนึ่งดังกล่าวแล้วนี้ เป็นการทำให้เช็คยังคงเป็นเครื่องมือในการชำระหนี้หมุนเวียนกันอยู่ต่อไป ฉะนั้นหากผู้โอนเช็คทราบถึงความไม่สมบูรณ์ของเช็คอันจะมีผลให้เช็คนั้นถูกปฏิเสธการจ่ายเงินอยู่แล้ว แต่ยังโอนเช็คต่อ ๆ กันไปอีก ภายหลังเช็คนั้นถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ความเสียหายก็เกิดขึ้น

ฉะนั้นเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอีกทางหนึ่งก็คือ หาวิธีทำให้การออกเช็คเป็นไปบนรากฐานแห่งความถูกต้องสมบูรณ์ โดยกำหนดโทษสำหรับผู้โอนเช็คโดยเจตนาไม่สุจริตนั้น กล่าวคือโอนเช็คโดยรู้อยู่แล้วถึงเหตุที่ทำให้เช็คนั้นถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน ซึ่งตามความเป็นจริงจะกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานนี้ได้เพียงใดหรือไม่นั้นก็ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกันไป

2.3 บทบัญญัติไม่นำเรื่องการรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษ หรือเหตุ

บรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา 3 กำหนดโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดนี้ไว้ไม่เกิน 1 ปี ด้วยเหตุนี้แม้ศาลจะกำหนดโทษในอัตราสูงสุดก็ตาม ก็ยังอยู่ในข่ายที่ศาลจะนำวิธีการรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษมาใช้ได้ แต่ดังได้กล่าวแล้วว่าความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไม่มีความผิดจากการชำระหนี้เงินซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นการที่ศาลจะนำวิธีการดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับการลงโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้วก็จะทำให้เจตนารมณ์ที่จะใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นเครื่องมือป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดไม่บรรลุผลโดยแท้จริง แม้ในปัจจุบันในทางปฏิบัติศาลจะได้ไม่นำบทบัญญัติว่าด้วยการรอกการลงโทษและการรอกการกำหนดโทษมาใช้ก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ก็ควรสืบบทบัญญัติไว้โดยชัด เจน

อนึ่ง เหตุบรรเทาโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกันดังกล่าวแล้วข้างต้นก็ไม่ควรนำบทบัญญัติดังกล่าวมาไว้ประกอบดุลยพินิจในการลงโทษของศาลเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม การที่ไม่นำเอาบทบัญญัติอันว่าด้วยการรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ และเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ก็อาจจะทำให้เกิดความเข้มงวดและบีบบังคับจำเลยจนเกินไป ฉะนั้นจึงควรมีบทบัญญัติกำหนดวิธีการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ หรือการใช้เหตุบรรเทาโทษ ไว้เป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้าย โดยนำเงินตามจำนวนที่ระบุในเช็คมาชำระต่อโจทก์ผู้เสียหายภายในกำหนด 20 วันนับแต่วันลอบค่าให้กรค่าเลย เป็นต้น

2.4 เปลี่ยนแปลงแก้ไขบทบัญญัติในทางพิจารณาความอาญา ดังกล่าวแล้ว
ว่าในปัจจุบันมีคดีความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน และมีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้นการดำเนินการคดีที่จะมีผลให้สามารถรองรับจำนวนคดีที่มากมหาศาลดังกล่าว และสามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างได้ผล ก็โดยอาศัยกระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นไปโดยฉับพลัน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการดำเนินการและติดตามการกระทำความผิด ฉะนั้นกระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำที่ใช้ในปัจจุบันนี้ดังข้างนำจะไม่เป็นการเพียงพอเหมาะสมควรมีบทบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาความสำหรับกรกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ โดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วขึ้น โดยตัดขั้นตอนต่าง ๆ ที่ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีล่าช้าออกไป เช่นในการที่ราษฎรเป็นผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งโดยปกติแต่เดิมหากการสอบสวนยังดำเนินการไม่เสร็จ และเมื่อหมดอำนาจการควบคุมตัวของพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนอาจร้องขอต่อศาลเพื่อคำสั่งยังผู้ต้องหาไว้ระหว่างการสอบสวนต่อไป ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งใช้ได้หลาย ๆ ครั้งติดต่อกันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกิน 12 วัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน 48 วัน ซึ่งในกรณีดังกล่าวบ่อย

จะทำให้เกิดความล่าช้าได้มาก ฉะนั้นในกรณีดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะได้มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ ระหว่างการสอบสวน หรือมีการประกันตัวไปก็ตาม ควรสืบพยานผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนเร่งทำการสอบสวนคดีและนำเรื่องส่งอัยการ เพื่อยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนด 1 เดือน ส่วนในกรณีที่ ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองนั้น เห็นควรให้มีการกำหนดวันนัดไต่สวนมูลฟ้องและ วันสืบพยาน โจทก์ สอบถามคำให้การจำเลยในวันเดียวกันหรือวันถัดไปใกล้เคียงกัน และสำหรับขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลนั้นก็ควรสอดคล้องให้เกิดความรวดเร็วและกระชับยิ่งขึ้น เช่นการกำหนดวันนัดสืบพยาน กำหนดเป็นคราวละ 2 วันติดต่อกันไป เพื่อให้การสืบพยานของแต่ละฝ่ายเสร็จสิ้นไปในคราวเดียว และหากจะเป็นไปได้ก็ควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลื่อนคดีไว้โดยเฉพาะอีกด้วย เช่นให้เลื่อนคดีแต่ละครั้งไม่เกิน 20 วัน และเลื่อนไต่สวนด้วยเหตุจำเป็นอย่างจริง ๆ และในจำนวนครั้งที่จำกัด เป็นต้น

ซึ่งถ้าสืบพยานผู้ต้องหาหรือพยานในกระบวนการพิจารณาความไว้วางใจ โดยเฉพาะดังกล่าวและสามารถปฏิบัติได้ตามความเป็นจริงแล้ว ก็จะทำให้การพิจารณาคดีความเร็วขึ้นเกิดจากการใช้ ทัศนคติเป็นไปด้วยความรวดเร็ว คดีความต่าง ๆ ก็จะสำเร็จลุล่วงลดจำนวนค้างค้างลงได้มาก

3. ข้อควรเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการพิจารณาคดีของศาล ด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฉบับนี้ แนวทางปฎิบัติกฎหมายได้แบบอย่างมาจากกฎหมายเกี่ยวกับเช็คของประเทศฝรั่งเศส ฉะนั้นถ้อยคำและเนื้อหาของกฎหมายจึงคล้ายคลึงกับกฎหมายเกี่ยวกับเช็คของประเทศฝรั่งเศสมาก แต่ถ้าจะพิจารณาถึงแนวทางความคิดเห็นซึ่ง ได้วินิจฉัยคดีในปัญหาต่าง ๆ ศาลของประเทศฝรั่งเศสและของประเทศไทยยังมีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่มาก ซึ่งนั่นก็มิได้หมายความว่าแนวทางทางวินิจฉัยคดีในปัญหาต่าง ๆ ของศาลฎีกาที่แตกต่างไปจากแนวคำวินิจฉัยของศาลแห่งประเทศฝรั่งเศสนั้นจะผิดพลาด เพราะ ประเทศแต่ละประเทศ สังคมแต่ละสังคมย่อมมีหลักเกณฑ์ ค่านิยม และความเชื่อถือว่าถูกต้องต่างแตกต่างกันออกไป และย่อมเป็นการเหมาะสมสมควรแก่เหตุเฉพาะในสังคมนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังเห็นได้ชัดว่ายังมีแนวความคิดเห็นในการวินิจฉัยคดีของศาลฎีกาในบางปัญหาไม่สอดคล้อง

ด้วยเหตุผล ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายอยู่ ซึ่งหากจะได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแนวความคิด เห็นให้ต่างไปจากที่เป็นอยู่เดิมบ้างแล้ว ก็น่าจะเกิดผลดีและความเหมาะสมสมควรต้องได้มากกว่า ดังต่อไปนี้เช่น

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับความสมบูรณ์ในรายการของเช็คที่ออก การออกเช็คเป็นประกัน และการออกเช็คโดยมีเงื่อนไข

3.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับความสมบูรณ์ในรายการของเช็ค ปัญหาที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือปัญหาเรื่อง เช็คไม่ลงวันที่ ตามแนวคำพิพากษาฎีกาของประเทศไทย เห็นว่าสาระสำคัญของความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คมีประการหนึ่งอยู่ที่วันออกเช็ค ถ้าเช็ครายใดผู้ออกเช็คไม่ได้ลงวันที่ออกเช็คไว้ ก็ไม่มีทางทราบได้เลยว่าจะให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นในวันใด จึงถือว่าไม่มีวันที่ผู้ออกเช็คกระทำผิด ผู้ออกเช็คไม่ลงวันที่จึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (คำพิพากษาฎีกาที่ 89-90/2513, 563/2514) หรือแม้ว่าผู้ออกเช็คจะได้นัดตกลงกำหนดวันที่ผู้ทรงพึงจะลงวันที่ในเช็ค และผู้ทรงเช็คก็ได้ลงตามวันที่ได้นัดตกลงกันนั้นก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ออกเช็คไม่ได้เป็นผู้ลงวันที่ผู้ออกเช็คไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1897/2520) แนวคำพิพากษาฎีกาดังกล่าววันนี้จะยังไม่ถูกต้องตามกฎหมายและหลักความเป็นจริงหลายประการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช็คที่ไม่ได้ลงวันที่นั้นหาได้ทำให้เช็คนั้นขาดความสมบูรณ์ไปไม่ ผู้ออกเช็คมีความผูกพันต้องชำระหนี้ตามเช็คที่ออกนั้น ตามวันที่ผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมายจะลงในเช็คนั้น (ป.พ.พ. มาตรา 910, 989) ฉะนั้นเมื่อผู้ออกเช็คออกเช็คโดยลงรายการต่าง ๆ เช่น จำนวนเงิน ลงชื่อผู้สั่งจ่ายเงิน ฯลฯ บ่อมเห็นได้แล้วว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการลงมือกระทำแล้ว ซึ่งผู้ออกเช็คบ่อมเล็งเห็นผลในการกระทำของตนได้แล้วว่าตนมีความผูกพันต้องชำระหนี้ตามจำนวนเงินที่ลงในเช็คนั้นในวันใดวันหนึ่งนับแต่วันที่ตนยื่นเช็คนั้น เป็นการชำระหนี้ต่อผู้อื่น การที่ผู้ออกเช็คไม่ลงวันที่ในเช็คบ่อมถือว่าเป็นความผิดของผู้ออกเช็คเองที่ผิดกำหนดวันที่ตนต้องมีความผูกพันชำระหนี้ตามเช็คนั้นให้แน่นอนลงไป ฉะนั้นเมื่อเช็คถูกปฏิเสธ

การจ่ายเงิน ผู้ออกเช็คก็ควรมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ดังนี้ ฉะนั้นแล้วก็จะทำให้ผู้ออกเช็คบางคนอาศัยโอกาสจากช่องทางที่ศาลฎีกาวินิจฉัยดังกล่าว ออกเช็คโดยตนไม่ลงวันที่เพื่อให้ตนเองพ้นจากความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ซึ่งการวินิจฉัยคดีตามแนวความคิดของศาลฎีกาดังกล่าว ทำให้การใช้กฎหมายคือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเป็นเครื่องมือในการป้องกันปราบปรามกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ผลอย่างเต็มที่

3.1.2 ปัญหาการออกเช็คเป็นประกัน ตามแนววินิจฉัยของศาลฎีกา เช็คที่ออกโดยจุดมุ่งหมายอย่างอื่นนอกจากเป็นการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ เช่นการออกเช็คเป็นประกัน หรือออกเช็คแทนสัญญา ผู้ออกเช็คไม่มีความผิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1491/2513, 755/2514, 1783-1799/2519) ซึ่งการตีความตามแนววินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าว เป็นการตีความที่ยอมรับให้มีการใช้เช็คเพื่อจุดประสงค์อย่างอื่นนอกจากการใช้เช็คเพื่อชำระหนี้ได้ ซึ่งเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของการใช้เช็คตามปกติ เพราะเช็คเป็นเอกสารเครดิตที่มีไว้เพื่อการชำระหนี้เท่านั้น การยอมรับให้มีการใช้ผู้พิมพ์พิมพ์อย่างอื่นนอกจากการชำระหนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ บัญยากซับซ้อนและสับสนเป็นอันมาก ฉะนั้นการออกเช็คควรถือว่ามิจุดประสงค์เพื่อการชำระหนี้เสมอ และย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คได้ไม่ว่าการออกเช็คนั้นด้วยเหตุอันใด เช่นนี้ย่อมทำให้การใช้เช็คมีความเป็นระเบียบยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดผลดีต่อการใช้เช็คโดยตรง

3.1.3 ปัญหาการออกเช็คโดยมีเงื่อนไขข้อตกลงเป็นพิเศษ การออกเช็คเพื่อชำระหนี้โดยมีข้อตกลงระหว่างผู้ออกเช็คและผู้รับเงินตามเช็ค กำหนดให้ผู้รับเงินตามเช็คต้องปฏิบัติตามข้อตกลงหรือข้อกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนจึงจะรับเงินตามเช็คได้ เช่น ต้องหักทอนบัญชีกันก่อน ต้องนำเช็คมาแลกเงินจากผู้ออกเช็คก่อน ถ้าผู้รับเงินตามเช็คนั้นขอรับเงินตามเช็คโดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงที่กำหนดไว้ ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าผู้ออกเช็คไม่มีความผิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 586-600/2504, 262/2506,

170/2507 และ 1075/2511) การตีความของศาลดังกล่าวนี้เห็นได้ว่าเป็นการตีความและวินิจฉัยกฎหมายที่ผิดเจตนารมณ์ของการใช้เช็คอีกประการหนึ่ง เพราะเช็คเป็นตราสารที่มุ่งใช้เพื่อการชำระหนี้ให้สำเร็จโดยสะดวกรวดเร็ว และมีความผูกพันต้องชำระหนี้กันโดยทันทีเมื่อเช็คถึงกำหนดชำระแล้ว ฉะนั้นการที่คู่สัญญาตามเช็คมีข้อตกลงหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดกันเป็นต้นๆ ก็ต้องถือว่าข้อตกลงและเงื่อนไขนั้นขัดต่อเจตนารมณ์ของการใช้เช็คชำระหนี้และฝ่าฝืนข้อความที่ให้จ่ายเงินตามเช็คเห็น ซึ่งทำให้ข้อตกลงและเงื่อนไขไม่มีผลอย่างใด ๆ ในทางกฎหมาย เพราะหากจะยอมให้ผู้ออกเช็คยกเอาข้อตกลงและเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ตนเองพ้นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คแล้ว การออกเช็คในลักษณะนี้ก็จะเป็นการออกเช็คอีกแบบหนึ่งที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นี้ไม่สามารถควบคุมปราบปรามได้ ซึ่งย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ทรงคนต่อ ๆ มา ซึ่งต้องเสียหายเพราะเช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะผู้ทรงคนต่อ ๆ มา ย่อมไม่อาจจะทราบได้เลยว่าการออกเช็คนั้นมีข้อกำหนดเป็นข้อตกลง เงื่อนไขในการชำระเงินตามเช็คของผู้ออกเช็คนั้นอย่างไรบ้าง กรณียอมอาจก่อให้เกิดการไม่สุจริตเกิดขึ้นได้

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาว่าความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเกิดขึ้น ณ ที่ใดนี้ แนวคำพิพากษาฎีกาของประเทศไทยมีความเห็นว่า ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นี้เกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน และสถานที่ความผิดเกิดขึ้นก็คือ ณ ที่ตั้งธนาคารที่ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นนั่นเอง (คำพิพากษาฎีกาที่ 396/2517, 1927-1930/2521 และ 9575/2521) แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวนี้เห็นได้ว่าเป็นการตีความหมายของสถานที่เกิดเหตุตามพระราชบัญญัตินี้ในทางที่แคบเกินไป และขัดต่อหลักและสภาพความเป็นจริงของการใช้เช็คอยู่มาก ดังกล่าวแล้วว่าเช็คเป็นตราสารเพื่อใช้ชำระหนี้ด้วยความประสงค์เพื่อความสะดวกปลอดภัย ด้วยเหตุนี้ผู้ออกเช็คอาจจะพิกพาเช็คซึ่งตนเปิดบัญชีกระแสรายวันไว้ ณ ธนาคารที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ไปชำระหนี้ผู้อื่นในท้องที่อื่น ๆ ซึ่งอาจอยู่ห่างไกลกัน ในการกระทำความผิดอันเกิดจากการใช้

เข็คนั้น โดยสภาพความเป็นจริงย่อมเป็นการลงมือกระทำตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เข็คนั้น นับตั้งแต่ที่ผู้ออกเข็คนอกกรอบรายการในเข็คนั้น ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเงิน แล้วยื่นเข็คนั้นชำระหนี้ ฯลฯ และจะมีผลเป็นความผิดสำเร็จขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเข็คนั้น เห็นได้ว่าการกระทำแต่ละส่วนแต่ละตอนดังกล่าวนี้มีสภาพเป็นการกระทำตามความผิดได้ในตัวของมันเองอยู่แล้ว ฉะนั้นสถานที่ผู้ออกเข็คนอกกรอบรายการและลงชื่อส่งจ่ายเงินตามเข็คนั้นก็ดี สถานที่ผู้ออกเข็คนั้น เข็คนั้น เป็นการชำระหนี้ก็ดี ย่อมถือได้ว่าสถานที่ซึ่งความผิดอันเกิดจากการใช้เข็คนั้นเกิดขึ้นด้วย การที่ศาลจำกัดให้ถือว่าสถานที่ความผิดเกิดขึ้นก็เฉพาะแต่ ณ ที่ตั้งของธนาคารที่ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเข็คนั้นเท่านั้น เป็นการรับรู้แต่เพียงสถานที่อันเป็นจุดรวมของการกระทำความผิดทั้งหมดซึ่งรวมกันเป็นความผิดเท่านั้น ซึ่งน่าจะเป็นการตีความที่แคบเกินไป

ปัญหาว่า สถานที่แห่งใดเป็นสถานที่ที่ความผิดเกิดขึ้นนี้ มีผลสืบเนื่องถึงอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนและอำนาจฟ้องคดีของราษฎรผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีเองว่า จะฟ้อง ณ ศาลใด ในเรื่องการฟ้องคดีของราษฎรผู้เสียหายนี้ โดยหลักแล้วต้องฟ้องคดี ณ ศาลแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้นในเขต หรือยื่นคำร้องขอขึ้นฟ้องคดี ณ ศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต ฉะนั้นหากถือตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น หากเป็นการชำระหนี้ระหว่าง เจ้าหนี้ลูกหนี้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่คนละท้องที่ห่างไกลกันย่อมจะเกิดปัญหาต่อผู้ทรง เข็คนั้นจะฟ้องคดีเองเป็นอันมาก เพราะโดยปกติแล้วผู้ออกเข็คนั้นย่อมจะเปิดบัญชี ณ ธนาคารในภูมิลำเนาของตน จึงต้องเป็นหน้าที่ของผู้ทรง เข็คนั้นเดินทางมาฟ้องคดี ณ ท้องที่ของธนาคารนั้น ซึ่งไม่สะดวกและต้องสิ้นเปลืองอย่างมาก แต่ถ้าแนวทางการวินิจฉัยของศาลเปลี่ยนแปลงไป โดยถือว่าสถานที่ที่ผู้ออกเข็คนั้นและลงชื่อส่งจ่ายเงินในเข็คนั้น สถานที่ผู้ออกเข็คนั้นเข็คนั้นเป็นการชำระหนี้ก็ดี เป็นสถานที่ที่ความผิดเกิดขึ้น เจ้าหนี้ผู้ทรง เข็คนั้นก็จะได้รับความสะดวกยิ่งขึ้นเพราะสามารถฟ้องคดี ณ ศาลแห่งท้องที่เข็คนั้น หรือยื่นเข็คนั้นเป็นการชำระหนี้ที่อยู่ในเขต ซึ่งปกติก็คือท้องที่อันเป็นภูมิลำเนาของ เจ้าหนี้อยู่แล้ว การตีความตามความเห็นดังกล่าวนี้ย่อมเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายได้ผลดียิ่งขึ้น และขณะเดียวกันก็ย่อมจะเป็นการป้องกันปราบปรามการ

กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เหี้ยอีกด้วย

เห็นได้ว่าแนวทางวินิจฉัยของศาลฎีกาตามข้อ 3 ข้างต้นนี้เป็นการตีความโดยมุ่ง
จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้ต้องหาว่ากระทำผิดเป็นสำคัญ คงเป็นเรื่อง
ยากมิใช่หรือไม่ในการที่จะใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เหี้ยนี้เป็นทั้ง
เครื่องมือคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้ต้องหาว่ากระทำผิดและเป็นเครื่องมือป้องกันปราบ
ปรามการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างได้ล้นสุดเหมาะสมควรกัน แต่อย่างไรก็ตาม
ระหว่างการมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้ต้องหาว่ากระทำผิดดังกล่าว กับ
เจตนารมณ์ที่จะใช้กฎหมายนี้เป็นเครื่องมือป้องกันปราบปรามการกระทำผิดอย่างได้ผลนั้น
เห็นว่า เจตนารมณ์ประการหลังน่าจะถูกค้ำึงถึงมากกว่า

